

Programma:

Stille stemmen uit de oudheid

Datum: 26 – 30 mei 2025

Maandag 26 mei	Geschiedenis van de filosofie: Hegel en Karl Jaspers en oppositieel denken
09.45 uur	Aankomst met koffie/thee
10.30 uur	Kennis maken: introductie van de cursus
11.30 uur	Koffie/thee
11.45 uur	Hoe denken we en welke verhalen horen we? David Bohm: de aard van collectief denken
13.00 uur	Lunch
Vanaf 14.00 uur	Mogelijkheid tot inchecken op de hotelkamer
14.30 uur	Geschiedenis van de filosofie volgens Hegel
16.00 uur	Koffie/thee
16.15 uur	<p>Geschiedenis van de filosofie volgens Karl Jaspers In zijn boek "Vom Ursprung und Ziel der Geschichte" (1949), dat later vertaald werd als "Over het ontstaan en doel van de geschiedenis", introduceert Karl Jaspers het concept van de "Achsenzeit" of "Assentijd". Hierin beschrijft hij een periode in de menselijke geschiedenis waarin verschillende grote culturen en beschavingen onafhankelijk van elkaar een gelijktijdige sprong maakten in de ontwikkeling van hun filosofische, religieuze en morele denken. Volgens Jaspers vond deze Assentijd plaats tussen 800 en 200 voor Christus en omvatte het oude China, India, Perzië, Israël en Griekenland. In deze periode ontstonden enkele van de grootste filosofische en religieuze tradities van de mensheid, waaronder het confucianisme, het taoïsme, het hindoeïsme, het boeddhisme, het zoroastrisme, het jodendom en de Griekse filosofie. De filosofen die Jaspers noemt als vertegenwoordigers van deze Assentijd zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In China: Confucius en Lao Tzu • In India: De Upanishads en de Boeddha • In Perzië: Zarathustra • In Israël: De profeten van het Oude Testament • In Griekenland: Socrates, Plato en Aristoteles <p>Jaspers ziet deze filosofen als vertegenwoordigers van een universele menselijke zoektocht naar wijsheid, morele richtlijnen en spirituele verlichting, die onafhankelijk van elkaar tot soortgelijke inzichten kwamen.</p>
17.30 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Dialoog: In welke geschiedenis leef jij?
21.30 uur	Einde programma van dag 1 / aan de bar

Dinsdag 27 mei	<p>Complementair denken in Afrikaanse en Chinese filosofie De Yoruba filosofie uit Nigeria en de Chinese filosofie als Confucianisme en Taoïsme heeft een dialogische en complementaire karakter. We behandelen de filosofie van binaire complementariteit aan de hand van het werk van de Nigeriaanse filosoof Sophie Oluwole,</p>
---------------------------	---

	en de Chinese filosofie van de I Tjing. Hierbij gebruiken we een spel dat wat vorm betreft aansluit bij de inhoud van de stof.
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	Filosoferen en de zintuigen: Shared Walk over mens en natuur
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Binaire complementariteit in de Yoruba filosofie van Sophie Oluwole en Orunmila als toevoeging aan de assentijd
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	Chinese filosofie: complementariteit in het Confucianisme met gastdocent Saskia van der Werff
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	Chinese filosofie: complementariteit in het Taoïsme Met live podcastopname met Saskia van der Werff over de Chinese vrouwelijke filosoof Ban Zhao (Chinese: 45 or 49 – c. 117/120 CE)
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	I Ching met Saskia van der Werff
21.30 uur	Einde programma van dag 2 / aan de bar

Woensdag 28 mei	Filosofie ontstaat in uitwisseling met gastdocent Christine Pawlata
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	Shared Walk: anders denken over tijd
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Hoe we onze geschiedenis van de klassieke oudheid construeren: Aan de hand van het werk van Josephine Quin <i>How the World Created the West</i> en Riane Eisler <i>The Chalice and the Blade</i>
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	Uitwisseling en anders denken bij de Etrusken Andere perspectieven zijn ook te vinden in het Europese continent. De Levensvisie van de Etrusken is onderbelicht in de periode van de Griekse oudheid en de Romeinse tijd. Zij stonden meer ecocentrisch en geweldloos in de wereld, met een gelijkwaardigheid tussen man en vrouw, meer democratische bestuursvormen en een meer fluïde grens tussen leven en dood.
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	Ervaren van andere tijdservaring
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Vrije avond
21.30 uur	Einde programma van dag 3 / aan de bar
Donderdag 29 mei	Alternatief denken van de Sardijnen
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	Filosofie van de plaats, denken vanuit zee
11.00 uur	Koffie/thee

11.15 uur	Kennisrechtvaardigheid aan de hand van Walter Mignolo, Boaventura de Sousa Santos en Miranda Fricker
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	<p>Alternatief denken bij de Sardijnen (met gastdocent Christine Pawlata)</p> <p>Het binnenland van Sardinië wordt ook vandaag nog steeds aangeduid met de naam "Barbagia". Omdat het de Romeinen niet net zo makkelijk lukte om er binnen te dringen als in andere regio's, deden ze de inwoners als barbaren af. Desondanks, of misschien juist daarom, hebben de Sardijnse "barbaren" een unieke cultuur en denkwereld weten te behouden die in sommige aspecten teruggaat tot de tijd van de Nuraghecultuur. Een cultuur gekenmerkt door een samenleving waar geen sporen van oorlogen of georganiseerd geweld terug zijn gevonden, en waar tot de 19^e eeuw het concept van grondbezit niet bestond. Opmerkelijk is ook dat de Sardijnen blijkbaar het geheim van een goed leven hebben weten te bewaren, aangezien het eiland wordt beschouwd als een "Blue Zone", waar de hoogste concentratie mensen van 100 jaar of ouder ter wereld te vinden is.</p>
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	Sardijns denken en hoe we zelf alternatief zijn (en niet de norm) communicatievormen en kennisrechtvaardigheid
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Documentaire van Christine Pawlata: Angelo en de bommen
21.30 uur	Einde programma van dag 4 / aan de bar

Vrijdag 30 mei	Stille stemmen uit de oudheid als aanzet voor het luisteren naar stille stemmen in onszelf
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt en uitchecken
09.30 uur	Wandeling en reflectie: wat vertellen de stille stemmen?
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Samenvatting en terugblik (in dialoog)
12.30 uur	Lunch – Einde cursus